

RODNA GRUDA

INFORMATIVNI PRIROČNIK ZA JUGOSLOVANE ZAPOSLENE V TUJINI

IZDAJA SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA
LJUBLJANA, CANKARJEVA 1/II

VSEBINA:

ŽIVLJENJSKI IN DELOVNI POGOJI
V FRANCIJI

ENAK PRAVNI POLOŽAJ

10

AVGUST 1966

ŽIVLJENJSKI IN DELOVNI POGOJI V FRANCIJI

A. DELOVNI POGOJI

Jugoslovanski delavci imajo v Franciji iste delovne pogoje in iste pogoje plačevanja kot domači delavci, ki pripadajo isti poklicni kategoriji. Tudi v pogledu pravic ni med Francozi in Jugoslovani nikake razlike.

I. Plače: delovni čas – nadure

Plače se razlikujejo po gospodarskih sektorjih in dejavnostih.

a) Industrija

Nekvalificirani delavci v črni metalurgiji. Plača znaša na uro 2,12 Fr., možne pa so še premije, ki so dogovorjene v pogodbah.

Nekvalificirani delavci v rudnikih premoga. Najmanjša začetna plača znaša 20,381 Fr. na dan v skladu s predpisi za rudarje.

Nekvalificirani delavci v drugih sektorjih — Plača znaša 2,30 Fr. na uro, lahko pa se menja z obzirom na privajanje delavca.

Kvalificirani delavci:

— Gradbeništvo: Plača znaša 3 Fr. na uro.

— Metalurgija: zagotovljen je najmanjši zaslužek 3,10 Fr. na uro.

Plača je lahko večja od teh zneskov za večji ali manjši odstotek, po učinku, strokovni kvalifikaciji in dodeljevanju različnih premij.

Skupen delovni čas traja 40 ur na teden. Za določene ure nad 40 predpisanih ur se plača poveča za:

— 25 odstotkov za čas od 41. do 48. ure,

— 50 odstotkov za čas nad 48 ur.

Plačam pogosto dodajajo razne vrste premij, ki se razlikujejo po podjetjih.

V gradbeništvu dajejo posebno nadomestilo v primeru prekinitev dela zaradi vremenskih razmer.

V rudarstvu lahko dodajajo razne premije k dnevni zaslužku, z ozirom na izvršeno delo po strokovnem izpopolnjevanju.

b) Kmetijstvo

Poprečna mesečna plača znaša 280 Fr. v številki hrano in stanovanje. Odvisna pa je tudi od kvalifikacij.

S pogodbo se lahko predvidi večja mesečna plača v poletnih mesecih, zaradi daljšega delovnega dne, manjša pa v zimskih mesecih zaradi krajšega delovnega dne.

V gozdarstvu navadno plačujejo na akord. Plače so odvisne od vrste drevja in od narave del, ki jih je treba opravljati. Izkušen drvossek lahko zasluži, po določenem času prilaganja delu, po 20 ali več frankov na dan. Nekateri delodajalci pa zagotavljajo take dohodke že takoj ob vstopu na delo.

c) Odtegljaji od plač

Zaradi prihoda v Francijo ne morejo odbijati ničesar od zaslužkov. Od plače odtegnejo le prispevek za socialno zavarovanje, ki znaša sedaj 6 odstotkov.

Za rudarje znaša ta prispevek 11 odstotkov. Vendar pa imajo oni od tega dodatne koristi v pogledu socialnega varstva. To je dopolnilna penzija.

II. Stanovanje – hrana

a) Industrija

Delodajalci nudijo delavcem stanovanje po zmerni ceni ali pa jim pomagajo pri iskanju stanovanja v bližini delovnega mesta. Hrano lahko dobe delavci v tovarniških kuhinjah — kantinah, lahko pa si jo tudi sami pripravljajo v prostorih, ki so jim na razpolago in ki so primerno urejeni.

Stanovanjski pogoji in stanarina so točno navedeni v delovnih pogodbah. V glavnem pa ti stroški ne preraščajo vrednosti treh do treh in pol ur dnevnega dela.

b) Rudarstvo

Rudniki premoga preskrbijo delavcem brezplačna stanovanja. Delavci se hranijo lahko v rudniških restavracijah, če pa želijo, si hrano lahko sami pripravljajo v prostorih, ki jim jim dajo na razpolago in ki so primerno opremljeni.

c) Kmetijstvo

Kmetijskim delavcem nudi delodajalec stanovanje, najpogosteje pa tudi hrano. Dnevna vrednost stanovanja in hrane se razlikuje po departmajih (okrajih). Poprečje znaša 3,90 do 4 franke na dan.

III. Socialno zavarovanje

Jugoslovanski delavci se poslužujejo določb Splošne konvencije o socialnem zavarovanju, ki sta jo sklenili Francija in SFR Jugoslavija 5. januarja leta 1950.

Na osnovi te konvencije se sešteva tako zavarovanje v Jugoslaviji kot zavarovanje v Franciji pri določanju pravic zavarovancev.

Jugoslovanski rudarji se poslužujejo določbe Konvencije z dne 5. I. 1950 in administrativnega sporazuma št. 3 z dne 9. XII. 1952; na osnovi teh predpisov se uporablja za njih posebni režim socialnega zavarovanja v rudarstvu. Zavarovalni staž z zaposlitve v jugoslovanskih rudnikih se sešteva z obdobjem zavarovanja v Franciji. Na ta način uživajo jugoslovanski delavci v Franciji naslednje koristi iz socialnega zavarovanja:

a) Zavarovanje za slučaj bolezni

Splošni režim. Bolniško zavarovanje obsega:

— nadomestilo za zdravljenje, zdravniške, bolniške, lekarniške, zobarske ali posebne stroške. Bolnik lahko svobodno izbira zdravnika, lekarno in zdravstveno ustanovo. Zavarovanec nosi v principu en del stroškov, ki pa ne presega 20 odstotkov;

— v primeru prekinitve dela se zavarovancu izplača dnevno nadomestilo, ki je enako polovici osnovnega dnevnega zaslužka, začeni s četrtem dnevom bolovanja;

— koristniki so: zavarovanec, njegov zakonski tovariš, nepreskrbljeni otroci, ev. oče ali mati zavarovanca, vnuki in drugi sorodniki (brat, sestra) do tretje stopnje sorodstva, če žive z zavarovancem v skupnem gospodinjstvu.

Režim za rudarje. Zdravniška nega (zdravljenje), kirurška intervencija in zdravljenje v bolnici, kakor tudi zdravila, ki jih predpiše zdravnik, so praktično brezplačna tako za rudarje kot tudi za njihove družine, ki z njimi prebivajo v Franciji.

b) Nesreče na delu

Ko se delavcem na delu zgodi nesreča ali dobijo poklicno bolezen, prejmejo:

— polno nadomestilo za zdravniške, lekarniške in ostale stroške;

— dnevno nadomestilo v višini polovice zaslužka in 2/3 plače za časčasne nesposobnosti;

— v slučaju trajne nesposobnosti rento, ki je odvisna od zaslužka;

— v slučaju smrti delavca, ki se je ponesrečil na delu, se družini izplača renta;

— če jugoslovanski delavec, ki se je na delu ponesrečil ali zbolel od poklicne bolezni, prekine bivanje v Franciji in se za stalno naseli v Jugoslaviji, še vedno zadrži pravico do rente, ki mu je bila dodeljena.

V primeru smrti delavca, ki se je na delu ponesrečil, pripada osebam, ki so od njega izvajali svoje pravice (člani ožje družine), pokojnina ne glede na to, če živijo v Franciji ali v Jugoslaviji. Režim v rudarstvu je podoben splošnemu režimu; le da rudarjem ni treba vplačevati v sklad za primer nesreče na delu. On se zdravi brezplačno v specialističnih ustanovah. Razen tega se jim brezplačno zagotavlja tudi medicinska rehabilitacija in strokovna prekvalifikacija.

c) Invalidsko zavarovanje

To je zagotovljeno v primeru vsake trajne nesposobnosti, ki bi delavcu preprečevala, da začne ponovno delati. Če jugoslovanski koristnik neke invalidske penzije, ki mu pripada na osnovi splošnega francoskega režima socialnega zavarovanja ali posebnega rudarskega zavarovalnega režima, pre-

kine bivanje v Franciji, lahko tudi vnaprej prejema svojo penzijo pod pogojem, da pristojni jugoslovanski organ za socialno zavarovanje opravlja administrativno in zdravniško kontrolo v sporazumu s francosko administracijo.

č) Starostno zavarovanje

To daje pravico do pokojnine delavcu, ki je dosegel predvideno starostno mejo in ki lahko dokaže določen čas vplačevanja prispevkov. V rudarstvu se daje pokojnina po končanih 55 letih življenja vsakemu rudarju, ki ima najmanj 15 delovnih let.

Pri določanju pravic na dajatve in pri določanju višine pokojnine se sešteva zavarovalni čas v obeh državah, če se ne pokrivata. Lahko pa vsak koristnik zahteva, da se mu obračuna zavarovanje v vsaki državi posebej. Starostne pokojnine se lahko izplačujejo v Jugoslaviji ali v Franciji.

d) Zavarovanje v primeru materinstva

To zavarovanje zagotavlja polno nadomestilo vseh stroškov, ki jih povzroči nosečnost, porod in njegove posledice, kakor tudi posebne mesečne premije pred porodom. Koristnice tega zavarovanja so lahko:

— delavka, ki je osebno zavarovana,

— soproga zavarovanega delavca, ki živi z njim v Franciji,

— otroci, katere zavarovanec vzdržuje, in žive z njim v skupnem gospodinjstvu.

Za uveljavljanje pravic iz materinskega zavarovanja je potrebno potrdilo o vsaj desetmesečnem članstvu v socialnem zavarovanju. Po potrebi se lahko upošteva tudi staž, ki ga ima zavarovanec v Jugoslaviji.

IV. Prispevki za vzdrževanje družine

Jugoslovanski delavci, katerih družine prebivajo v Franciji, uživajo pravice do družinskih dodatkov pod istimi pogoji kot francoski delavci.

Družinski dodatki se izplačujejo mesečno družinam, ki imajo najmanj dva nepreskrbljena otroka. Razlikujejo se za okrog 3 odstotke manj ali več, odvisno od kraja prebivališča.

Sedanje poprečje znaša:

71,30 frankov za dva nepreskrbljena otroka,

178,62 frankov za tri nepreskrbljene otroke,

107,32 frankov za vsakega nadaljnjega nepreskrbljenega otroka.

Povišanje je predvideno za otroka, začeni od drugega, ki se ga vzdržuje več kot deset let.

Če soproga ni zaposlena, dobiva družina še poseben dodatek, ki se imenuje enkratna plača.

Koristniki družinskih dodatkov imajo razen tega pravico do posebnega dodatka za stanovanje pod istimi pogoji kot francoski delavci.

V. Plačani dopusti

Jugoslovanski delavci v Franciji imajo pravico, na isti osnovi kot francoski delavci, do plačanega dopusta, ki ne more biti manjši od 18 delovnih dni na leto ali od enega in pol delovnega dneva za vsak mesec dela.

V nekaterih sektorjih, na primer v rudarstvu, gradbeništvu in v nekaterih velikih podjetjih znaša dopust 24 delovnih dni oziroma štiri tedne. Če želi delavec v času plačnega dopusta potovati po Franciji, ali če želi odpotovati v domovino, lahko enkrat letno izkoristi 30 % popust na francoskih železnicah.

VI. Razna obvestila

a) Transfer plač

Jugoslovanski delavci, ki prebivajo v Franciji, lahko brez kakih formalnosti pošljejo svojo celotno plačo v Jugoslavijo prek banke ali pošte.

b) Dopolnilna pokojnina

Jugoslovanski delavci lahko plačujejo članarino katerikoli blagajni za dopolnilno pokojnino. To pokojnino bodo dobivali poleg tiste, ki jo prejema na osnovi socialnega zavarovanja.

c) Napredovanje delavcev

Jugoslovanskim delavcem je omogočen vpis v centre za hitro strokovno izpopolnjevanje, če so zadovoljili obvezam iz delovne pogodbe. Delavci brez kvalifikacij si lahko na ta način hitro pridobijo najosnovnejšo strokovno izobrazbo iz gradbene ali kovinske stroke in si na ta način zagotovijo tudi večje dohodke.

V Franciji obstoje tudi posebni tečaji za delavce, ki so že kvalificirani, in ki želijo izpopolniti strokovno izobrazbo v svoji stroki, da bi lahko dobili mesto poslovodje. Jugoslovanski delavci lahko, kot tudi francoski delavci, v skladu s svojimi strokovnimi sposobnostmi pri delu napredujejo in izboljšujejo svoj položaj.

B. ŽIVLJENJSKI POGOJI

I. Družinsko stanje

Jugoslovanski delavec, ki je zaposlen v Franciji, lahko pripelje svojo družino iz Jugoslavije, takoj ko ima stanovanje, bodisi da mu ga preskrbi delodajalec ali pa si ga poišče sam. Stroške za potovanje družine in prevoz prtljage nosi francoska služba zaposlovanja, le manjši del stroškov nosi sam delavec.

Družinam bodo na voljo tudi vse olajšave za brezplačno šolanje otrok na njihovo željo.

II. Podnebje

Francija ima zmerno podnebje, niti preveč hladno, niti preveč toplo. Poprečna letna temperatura znaša 12 stopinj.

III. Življenjski stroški

Francija nudi svojim prebivalcem zelo ugodne življenjske pogoje. Tujei lahko dobe v Franciji vse življenjske potrebščine, da se hranijo po svojem okusu in navadah.

Življenjske potrebščine, najnujnejša obleka in druge stvari, ki jih je mogoče kupiti v Franciji, se lahko, zaradi boljše primerjave, preračunajo v delovne ure po naslednji tabeli:

Zivljenjske potrebščine	ur	minut
1 kg kruha		15
1 kg moke		24
1 kg riža		36
1 kg krompirja		6
1 kg suhega sadja (poprečna cena)		48
1 kg sladkorja		30
250 g masla		54
100 g kave v zrnju		19
1 kg govejega zrezka	3	15
1 kg mesa za pečenje	3	35
1 kg mesa za juho	1	30
1 kg piščanca	2	15
1 kg rib (popr. cena)	1	35
1 kg pomaranč		35
1 kg banan		35
1 kg jabolk		35
1 kg džema	1	
1 kg čokolade	1	50
1 liter navadnega vina		30
1 liter navadnega piva		20
1 liter mleka		16
1 liter olja	1	06
12 svežih jajc	1	15
Odeja in obutev		
1 moška srajca		6
1 delovna srajca		3
1 delovna obleka		14
1 boljša obleka		120
1 dežni plašč		32
1 par čevljev		16
1 par gumastih škornjev		8

Razno

1 zavitek 20 cigaret		30
1 zavitek tobaka		34
1 sedež v kinu		48
1 tranzistorski radioaparatus	65	
1 televizijski aparat	400	
1 motorno kolo (48 ccm)	160	
1 hladilnik 120 litrov	200	
1 pralni stroj	320	

C. NAČIN ODHODA NA DELO V FRANCIJO

Dobro je, da so delavci popolnoma seznanjeni z življenjskimi in delovnimi pogoji v Franciji. V primeru, da jih zanima neko delo v Franciji, se morajo obrniti na jugoslovansko službo zaposlovanja, ki jih bo napotila na nujno potreben zdravniški pregled in preveritev strokovnosti. Odhod v Francijo je popolnoma brezplačen, če se vrši po določbah, ki sta jih predvideli obe državi. Za posredovanje delavci ne plačajo ničesar.

ENAK PRAVNI POLOŽAJ

Ko je v zadnjem času toliko govora o ratifikaciji konvencije med Jugoslavijo in Avstrijo o socialni varnosti, naj omenimo še to, da je bila med obema državama že leta 1955 ratificirana tudi pogodba o vzajemni pravni pomoči. Načelo navedene pogodbe glede pravnega varstva je, da imajo državljani ene in druge države prost dostop do sodišč druge države in imajo na teh sodiščih enak pravni položaj, kot državljani druge države pogodbenice. Se pravi, da imajo tudi jugoslovanski delavci, ki so na delu v Avstriji, v primeru sodnega spora pred avstrijskimi sodišči povsem enak pravni položaj kot avstrijski državljani. Od jugoslovanskih državljanov pred avstrijskimi sodišči, pred katerimi nastopijo kot tožitelji, ne smejo zahtevati založitev pravnih stroškov niti predujma za sodne stroške. Kolikor pa določajo založitev takega predujma avstrijski predpisi, jo smejo zahtevati od jugoslovanskega državljana pred avstrijskim sodiščem ob enakih pogojih, kakor jo smejo zahtevati od avstrijskega državljana.

Kdaj brez taks?

Prav tako uživajo jugoslovanski državljani pred avstrijskimi sodišči ugodnost t. i. pravice revnih, to je *oprostitve taks in drugih sodnih stroškov*, kadar je to predvideno z avstrijskimi predpisi. Potrdilo o premoženjskem stanju izda jugoslovanskemu državljanu v takih primerih občina njegovega prebivališča v Jugoslaviji, oziroma občina, kjer ima naš državljan sicer stalno bivališče. Avstrijsko sodišče ima v takem primeru pravico zahtevati od jugoslovanske občine navedenega pojasnila o prosilčevem premoženjskem in imovinskem stanju kakor tudi pravico, da prosto presodi dokazila, ki jih predloži prosilec oziroma pristojna občina.

Na splošno velja, da listin, ki jih je izdal in overil s predpisanim žigom in pečatom pristojni jugoslovanski organ, ni treba posebej overjati zaradi uporabe v drugi državi pogodbenici. To velja za zasebne listine, ki jih je overilo jugoslovansko sodišče ali drug pristojni javni ali državni organ: tudi teh ni treba overoviti za uporabo pred avstrijskimi sodišči in drugimi oblastmi.

Nadalje velja, da si državi dostavljata brezplačno, torej brez posebnih pristojbin in taks, potrdila o osebnem stanju državljanov obeh držav. Če torej pristojni matični organ ene od obeh držav vpiše v svojo matično knjigo rojstvo, sklenitev zakonske zveze ali smrt državljana druge države, mora poslati po en izvod iz matične knjige tudi pristojnemu konzularnemu organu druge države, katere državljan je tista oseba. Pri tem je treba izpiske iz matične knjige umrlih pošiljati takoj, vse druge izpiske pa četrtletno.

Rako je z dediščinami?

Naše državljane v Avstriji bo zanimalo tudi vprašanje, kako je urejeno z obravnavano pogodbo o vzajemni pravni pomoči vprašanje zapuščine. Jugoslovanski državljani lahko po tej pogodbi razpolagajo z izjavo poslednje volje ali z darilom med živimi tudi s svojim premoženjem, ki je v Avstriji (in seveda nasprotno). Jugoslovanski državljani lahko na podlagi dednega prava ali pravice do nujnega deleža kakor tudi na podlagi oporoke ali darila za primer smrti pridobivajo v Avstriji imovinske pravice ob enakih pogojih in v enakem obsegu kakor avstrijski državljani.

Za zapuščinsko razpravo o nepremičninah in za reševanje sporov iz naslova dedovanja, nujnega deleža ali legata (volila), ki se nanašajo na zapuščino, so izključno pristojna sodišča države, v kateri je to premoženje. Za razpravljanje o premičninah ter za vodenje spora iz naslova dedovanja o takih premičninah pa so pristojna sodišča države, katere državljan je bil zapustnik (če je bil jugoslovanski državljan, je torej pristojno jugoslovansko sodišče). Obe državi sta po pogodbi torej zavezani, da bosta priznavali in izpolnjevali odločbe o zapuščini in o spornih zahtevkih iz zapuščine, nujnega deleža in legata (volila), ki jih izdajo sodišča države, katere državljan je bil umrl zapustnik, če gre pri tem za premičnine, ležeče na območju te države, in je bil zapustnik državljan druge države. Kaj je smatrati za premičnine, določajo pri tem predpisi tiste države, kjer so te premičnine.

Končno določa omenjena pogodba, da zastopa jugoslovanske državljane v zapuščinskih zadevah v Avstriji, kadar nimajo pooblaščenca niti ne morejo sami prisostvovati obravnavi, jugoslovanski konzularni organ v Avstriji. S tem pa ni rečeno, da bi lahko konzularni organ nadomestil tudi odvetnika, kadar je po avstrijskih predpisih predvideno, da je zastopanje po odvetniku obvezno.

V sklepnem protokolu je še rečeno, da se za sodišča smatrajo v Jugoslaviji tudi gospodarska sodišča ter da veljajo za popolnoma veljavne matične dokumente tudi izpiski iz matičnih knjig, ki so jih v obeh državah svoj čas vodile cerkvene oblasti (v Jugoslaviji pred letom 1946, v Avstriji pa pred letom 1939).

dr. Lev Svetek

Tuja delovna sila v Evropi

Največji uvozniki delovne sile so Francija, Zahodna Nemčija, Velika Britanija, Švica, Belgija in Luksemburg ter Švedska. Poglavitni izvozniki delovne sile pa so: Italija, Španija, Portugalska, Grčija in Turčija, deloma pa tudi Finska, Nizozemska, Avstrija in Jugoslavija. V zadnjih petih letih se v Evropi povečuje število inozemskih delavcev za okrog 500.000, tako da jih je bilo ob koncu lanskega leta 5 milijonov. Čeprav je največ inozemskih delavcev zaposlenih v Franciji, je njihov relativni delež v celotni delovni sili neprimerno večji v Švici ali v Luksemburgu. Inozemski delavci sestavljajo v teh dveh državah več kot 30 odstotkov celotnega števila zaposlenih. To razmerje je v drugih zahodnoevropskih državah občutno manjše. V Franciji in Belgiji se giblje med 5 in 6 odstotki, v Zahodni Nemčiji in Veliki Britaniji pa med 4 in 5 odstotki.

Priročnik za delavce v Avstriji je zelo praktičen

Sporočam vam, da sem prejel »Priročnik za delavce v Avstriji«, ki ste mi ga poslali na ogled, s prošnjo, da bi vam povedal o njem svoje mnenje. Priznati moram, da je zelo praktičen in da vsebuje mnogo zanimivih ter še bolj praktičnih nasvetov. Mnogim, ki se danes zaposlujejo v Avstriji, lahko zelo veliko pomaga. Prav zaradi tega sem stopil v stik z nekaterimi delavci ter jim pokazal ta priročnik. Zatrjevali so mi, da bodo sami stopili v stik z Matico, ter ta priročnik naročili.

Izvod, ki ste mi ga poslali, bom obdržal in ob priliki plačal.

Ivan Zajc, Spittal/Dr., Avstrija